

РЕВМАТИЗМ КАСАЛЛИГИНИ БОЛАЛИК ДАВРИДА КЕЧУВЧИ ХУСУСИЯТЛАРИ ВА ФОРМАЛАРИ

Toshtemirova Kondolat

*Qorgontepa Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi
pediatriya fani o'qituvchisi.*

Annotatsiya: Bolalarda revmatizm belgilari, diagnostikasi, davolash va profilaktikasini baholash pediatrlar, yuqumli kasalliklar bo'yicha mutaxassislar, allergologlar va boshqa mutaxassislar ishtirokida revmatologlar tomonidan amalga oshiriladi. Maqolada revmatizm kasalligini bolalik davrida kechuvchi xususiyatlari va formalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: revmatizm, diagnostika, revmatik kardit, davolash va profilaktika, revmatolog, artikulyar shakl, patologiya.

Аннотация: Оценку симптомов, диагностику, лечение и профилактику ревматизма у детей проводят врачи-ревматологи с участием педиатров, инфекционистов, аллергологов и других специалистов. В статье рассматриваются особенности и формы ревматизма в детском возрасте.

Ключевые слова: ревматизм, диагностика, ревмокардит, лечение и профилактика, ревматолог, суставная форма, патология.

Abstract: Evaluation of symptoms, diagnostics, treatment and prevention of rheumatism in children is carried out by rheumatologists with the participation of pediatricians, infectious disease specialists, allergists and other specialists. The article discusses the features and forms of rheumatism in childhood.

Keywords: rheumatism, diagnostics, rheumatic carditis, treatment and prevention, rheumatologist, articular form, pathology.

Bolalardagi revmatizm - yuqumli va allergik o'tkir kasalligi bo'lib, u ikkala bo'g'imlarga va boshqa tuzilmalarga: yurak, o'pka, jigar, teri, ko'rish

organlari va boshqa tana tizimlarining doimiy shikastlanishida namoyon bo'ladi. Kasallik qaytalanish tendentsiyasiga ega va bolaning hayoti uchun xavfli bo'lgan asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Bolalarda revmatizm belgilari, diagnostikasi, davolash va profilaktikasini baholash pediatrlar, yuqumli kasalliklar bo'yicha mutaxassislar, allergologlar va boshqa mutaxassislar ishtirokida revmatologlar tomonidan amalga oshiriladi.

Bolalar revmatizmining belgilari ko'pincha 6 yoshdan 14 yoshgacha bo'lgan bolalarda aniqlanadi. Kasallikning boshlanishi o'tkir, aksariyat hollarda yaqinda yoki hali ham faol streptokokk infektsiyasi bilan bog'liq. Ushbu patologiyaning tarqalishi har ming bolaning 0,3% dan ko'p emas, ammo revmatizm orttirilgan yurak nuqsonlari rivojlanishining eng keng tarqalgan sabablaridan biri bo'lib qolmoqda.

Bolalarda revmatizm

Klinik ko'rinishlarini hisobga olgan holda tasniflash, mutaxassislar kasallikning uch bosqichini ajratib ko'rsatishadi:

- birinchisi zaif ifodalangan belgilar bilan tavsiflanadi;
- ikkinchisi mo'tadil ko'rinishlar bilan birga keladi;
- uchinchisi og'ir, ko'plab alomatlar va bolaning sog'lig'ining keskin yomonlashishi bilan.

Kasallikning tabiati va xususiyatlariga ko'ra revmatizmning faol va faol bo'lmagan fazalari farqlanadi. Faol aniq klinik belgilar, jumladan yuqori isitma, umumiy intoksikatsiya, bo'g'im va mushaklardagi og'riqlar, yurak muammolari va boshqalar bilan tavsiflanadi.

Faol bo'lmagan bosqich - bu ba'zi bolalarda engil darajadagi bezovtalik va subfebril harorat bilan kechadigan davr.

Boshqa parametrlarni hisobga olgan holda, revmatizm ham o'tkir, subakut, cho'zilgan, doimiy va yashirin deb tasniflanadi. Eng katta zarar maydoniga qarab, quyidagilar ajralib turadi:

- nevrologik va psixo-emotsional buzilishlar belgilari paydo bo'lganda, kasallikning asabiy shakli;

- artikulyar shakl, bunda to'piq, tizza, qo'l va boshqalarning bo'g'imlariga zarar etkazish belgilari kuchayadi;

- yurak shakli, agar bolada jiddiy yurak-qon tomir patologiyalariga xos belgilar mavjud bo'lsa: nafas qisilishi, tez ortib borayotgan charchoq, tinnitus, yuqori qon bosimi va boshqalar.

Revmatizmning individual turlarini morfologik, etiologik va boshqa ko'rsatkichlar bo'yicha guruhlariga ajratadigan yana bir qancha tasniflash variantlari mavjud.

Kasallikning rivojlanish sabablari.

Patologiyaning rivojlanishining asosiy aybdori A guruhi patogenlari keltirib chiqaradigan o'tkir streptokokk infeksiyasi hisoblanadi. Bunday kasalliklarga quyidagilar kiradi:

- angina;

- qizil olov;

- faringit;

- surunkali tonzillit.

Ushbu shartlar immunitet tizimining faolligini oshiradi, bu streptokokkni bostirish uchun maxsus antikorlarni ishlab chiqarishni boshlaydi. Antikorlar patogen molekulalarni maxsus oqsil orqali aniqlaydi, ammo ko'plab inson a'zolarining biriktiruvchi to'qimalarida shunga o'xshash tarkibga ega bo'lgan moddalar mavjud bo'lganligi sababli, tananing o'z hujayralariga hujum ham sodir bo'ladi. Natijada otoimmun yallig'lanish jarayoni rivojlanadi. Bolalar va o'smirlarda kasallikning rivojlanishining sababi, shuningdek, ota-onalardan biri yoki boshqa yaqin qarindoshlari ilgari revmatizm bilan kasallangan bo'lsa, irsiy moyillik hisoblanadi.

Patologiya ehtimolini oshiradigan xavf omillari:

- tez-tez stress;

- tananing tizimli gipotermiyasi;
- streptokokk infeksiyalarini noto'g'ri tanlangan yoki kechiktirilgan davolash;
- bola organizmida ma'lum vitaminlar, makro va mikroelementlarning etishmasligi;
- noratsional ovqatlanish;
- boshqa otoimmun kasalliklarning mavjudligi (tizimli qizil yuguruk, psoriaz, eritema nodosum va boshqalar).

Streptokokk infeksiyalari har qanday tizimli patologiyasi bo'lgan, surunkali charchoqdan aziyat chekadigan, etarlicha uxlamaydigan, kam ovqatlanadigan, katta jismoniy va ruhiy stressni boshdan kechiradigan bolalar uchun eng xavflidir.

Simptomlar.

Revmatizmning klinik ko'rinishi xilma-xil, belgilari o'zgaruvchan bo'lib, bolalardagi holatning shakli, bosqichi va og'irligiga bog'liq. Qoida tariqasida, kasallikning namoyon bo'lishi streptokokk infeksiyasi tugaganidan keyin 1-4 hafta o'tgach sodir bo'ladi.

Bolalik revmatizmining asosiy belgilari:

- bo'g'implarda og'riq, noqulaylik;
- bo'g'implarning deformatsiyasi;
- ta'sirlangan bo'g'im hududida terining shishishi, qizarishi;
- zaif mushak tonusi;
- qon bosimining ko'tarilishi;
- tinnitus;
- ovqat paytida, jismoniy zo'riqish, zinapoyaga yoki tepaga ko'tarilishdan keyin, tashvishlanganda kuchayadigan nafas qisilishi;
- letargiya;
- tez charchash;
- subfebril tana haroratining oshishi bilan.

Bolalardagi revmatizmning asosiy xususiyati yurak tizimining maxsus lezyonidir (revmatik kardit), bu deyarli 100% hollarda kuzatiladi. Semptomlarga quyidagilar kiradi:

- har xil intensivlikdagi yurak og'rig'i;
- tez yurak urishidan sekingacha yurak ritmining buzilishi;
- nafas olish qiyinligi;
- yo'tal;
- o'ng hipokondriyumda og'irlikni keltirib chiqaradigan jigarning kengayishi.

Revmatik kardit bilan yuzaga keladigan revmatizm bolalarda oyoqlarning shishishi, yuzning shishishi va terining oqarib ketishiga olib keladi.

Ko'pincha kasallik poliartrit bilan murakkablashadi, bu katta qo'shma artikulyarlarga ta'sir qiladi. Vaziyat kuchli og'riq, cheklangan harakat, boshlang'ich og'riq va boshqalar bilan birga keladi.

Boshlang'ich maktab yoshidagi bolalar va o'smirlardagi revmatizmning xarakterli alomati halqali eritemadir. Bu ko'krak va qorin bo'shlig'ida lokalizatsiya qilingan halqalar shaklida och pushti rangdagi teri ustida maxsus toshma.

Diagnostika

Bolani revmatizm kasalligi bor yoki yo'qligini to'liq tekshirishni talab qiladi, bu umumiy tekshiruvdan boshlanadi. Pediatr yoki revmatolog terining holatini baholaydi, halqali eritema va bo'g'imlarning yallig'lanish belgilarini aniqlaydi, o'pka va yurakning auskultatsiyasini o'tkazadi va bir qator fiziologik testlarni o'tkazadi.

Kelajakda bolalar revmatizmini davolashning optimal algoritmini tanlash va kasallik belgilarini shunga o'xshash alomatlari bo'lgan boshqa kasalliklardan ajratish uchun quyidagilar amalga oshiriladi:

- qonning umumiy klinik, biokimyoviy, immunologik va serologik tekshiruvlari;
- ko'krak qafasi rentgenogrammasi;

-bo'g'imlar, jigar, yurak, buyraklar va boshqa tizimlarni ultratovush tekshiruvi;

-elektrokardiografiya, fonokardiografiya, ekokardiyografiya;

-kompyuter yoki magnit-rezonans tomografiya.

Davolash.

Boshqa kasalliklar singari, bolada revmatizm faqat malakali tibbiyot mutaxassis tomonidan davolanishi kerak. Ushbu patologiya bilan bog'liq holda terapiyaning noan'anaviy usullarini yoki xalq usullarini qo'llash mumkin emas, chunki tanadagi qaytarilmas o'zgarishlar, hatto o'lim xavfi juda yuqori.

Davolash keng qamrovli va sezilarli remissiyaga erishilgunga qadar davom etishi kerak. Muayyan taktikalar patologik jarayonning bosqichi va klinik belgilari asosida tanlanadi.

O'tkir bosqichda revmatizmli bolalar kasalxonaga yotqizishni va keyingi statsionar kuzatuvni talab qiladi. To'liq jismoniy dam olish, qattiq ovqatlanish va dori-darmonlarni qabul qilish qoidalariga qat'iy rioya qilish tavsiya etiladi. Yallig'lanish jarayonining faolligini kamaytirish uchun kerak bo'lganda NSAIDlar, kortikosteroidlar va xinolin preparatlari qo'llaniladi. Streptokokkni bostirish uchun bakteriyalarning preparatning asosiy faol moddasiga sezgirligini tekshirgandan so'ng, keng spektrli antibakterial vositalar buyuriladi.

Faol bo'lmagan bosqichda revmatik kasalliklarga chalingan bolalarga sanatoriyda yoki maxsus reabilitatsiya klinikasida davolashning restorativ kurslari ko'rsatiladi. Tananing farovonligi va umumiy mustahkamlanishini yaxshilash uchun gimnastika mashqlari, suzish, terapevtik mashqlar mashg'ulotlari, loy terapiyasi va boshqa fizioterapevtik usullar buyuriladi.

Agar bolalarda boshqa surunkali yoki o'tkir patologiyalar mavjud bo'lsa, revmatizmni davolash barcha alomatlarga, dori-darmonlarni birlashtirish imkoniyatiga va yosh bemorlarning boshqa sog'lig'iga asoslangan.

Prognoz.

20% hollarda revmatizmning birlamchi epizodlari yurak nuqsonlarining shakllanishiga olib keladi. Ikkilamchi lezyonlar deyarli har doim yurakning qopqoq tizimiga katta zarar etkazadi, bu esa keyinchalik jarrohlik davolashni talab qiladi. Umuman olganda, prognoz kasallikning bosqichi, shakli va klinik ko'rinishi bilan belgilanadi, shuningdek, ko'p jihatdan davolanishning etarliligi va o'z vaqtida bajarilishiga bog'liq.

Oldini olish

Bolalikda revmatizmning rivojlanish xavfini kamaytirish uchun mutaxassislar tavsiya qiladilar:

- bolalarni emlashni amalga oshirish;
- o'tkir yuqumli kasalliklarni uyda mustaqil ravishda yoki xalq usullaridan - foydalangan holda davolamang, har doim shifokorlardan yordam so'rang;
- bolalarni chiniqtirish, bolalarning yoshi va tayyorgarligiga mos ravishda jismoniy faollikni etarli darajada ta'minlash;
- bolalarning ovqatlanishini kuzatib borish, muvozanatli dietaga rioya qilish;
- tanadagi surunkali yallig'lanish o'choqlarini muntazam ravishda davolash.

Bo'g'in va yurak-qon tomir kasalliklari bilan og'rigan bolalar doimiy shifokor nazoratida bo'lishi, muntazam ravishda profilaktik tekshiruvdan o'tishi va kerakli dori-darmonlarni qabul qilishi kerak.

Adabiyotlar

- 1.Белов Б.С. “Современные аспекты диагностики острой ревматической лихорадки у подростков”. Дет. ревмат. 1996.
- 2.Насонова В.А., Кузьмина Н.Н. Ревматическая лихорадка (ревматизм) в 20 веке.: Избранные лекции по клинической ревматологии / под ред. В.А. Насоновой. — М.: Медицина, 2001.
- 3.Коваленко В.Н., Несукай Е.Г. Некоронарогенные болезни сердца. Практическое руководство. — Киев: МОРИОН, — 2001.

4.Галушко Е.А., Насонов Е.Л. Распространенность ревматических заболеваний в России. Альманах клинической медицины. 2018; 46(1).

5.Клинические рекомендации для педиатров. «Ревматические болезни у детей». Под редакцией Баранова А.А., Алексеевой Е.И. ПедиатрЪ, Москва, 2016.

6. Детские болезни / Под ред. Баранова А.А. – 2012.